

Kočevje se prebujaja, prebudimo se tudi mi!

Kočevje se prebujaja – pred nekaj leti naslov in vodilo koncertnega dne Kluba kočevskih študentov. Za z glasbo in mladostjo obarvan dan je to absolutno veljalo, pa tudi sicer se Kočevje prebujaja. Svoj prispevek k temu nam vsako leto podari narava s pomladjo, ki se je občanke in občani Kočevja po navadno dolgi, predvsem pa temačni in hladni zimi seveda razveselimo. Drug moment pa je razvojno prebujanje Kočevja, ki ga lahko opazujemo in mu sledimo na različnih koncih našega mesta. Gradnji novih podjetij sledi obnova železnice ter obnova posameznih krajših odsekov cest, urejanje javnih površin ... Skratka, Kočevje in mi z njim se prebujamo!

Z željo in prizadevanji oblikujemo in nadgrajujemo destinacijsko znamko Kočevsko, s katero se danes že radi pohvalimo, z njo se predstavljamo svetu in si želimo biti gostitelj obiskovalcem Kočevske. Občanke in občani občine Kočevje smo vsekakor tisti, ki zeleno destinacijo Kočevsko oblikujemo, jo uresničujemo in smo odgovorni zato, da omenjenega ne počnemo s figo v žepu.

Kočevska Reka z okolico je v kočevskem prostoru trenutno kraj, ki v širšem prostoru ponuja največ: obnovljen kulturni dom kot izhodišče za obisk bunkerja v Škrilju, Orlova soba z učno potjo ob Reškem jezeru ter opazovalnicami narave, ki jih vzpostavljamo s sredstvi projekta LIFE Kočevsko v letu 2018. Ranč Marina odpira vrata tako ljubiteljem konj, pohodnikom, ljubiteljem dobre hrane ... Gozdni rezervat Pragozd Krokar bo z vzpostavljeno potrebno infrastrukturo v prihodnje vsekakor pomembna točka obiska Kočevske. In tu se vsebine oz. zgodbe Kočevske Reke še zdaleč ne končajo.

Okolje, na katerega smo ponosni oz. se čutimo del njega, kot tudi turizem pa smo ljudje. In predvsem pred svojim pragom imamo še veliko za postoriti.

Zamislila sem se nad krajevnimi imeni npr. gozdne ceste Smetišče, prav tako nad enakim imenom kraškega brezna, ki je v bližini Kočevske Reke. Ime gozdne ceste pri bunkerju sicer prav tako izhaja iz lokalne posebnosti, a je bilo stanje do novem-

Gradbeni odpadki • Foto: Urban Štupica

bra 2017 vzdolž te ceste enako kot na smetišču. Zakaj tako?

V preteklosti, ko še ni bilo organiziranega odvoza odpadkov iz gospodinjstev v Občini Kočevje, je seveda vsaka vas imela svoje, vaško odlagališče oz. smetišče. Do danes, čeprav imamo vzpostavljen redni odvoz komunalnih odpadkov, smetišča še vedno obstajajo. Kje? Na čigavi zemlji? Kdo je/so tisti, ki tu nelegalno odlaga(-jo) odpadke?

Osredotočila sem bom na že omenjene tri lokacije v bližnji okolici Kočevske Reke.

Lokacija kraškega brezna z imenom Smetišče (ID jame 6994) v bližini Kočevske Reke

je žal priročno smetišče najverjetneje lastnikov bližnjih hiš, kamor ti odmetavajo svoje odpadke. Jamo bomo v letu 2018 s pomočjo jamarjev Društva za raziskovanje jam Ljubljana očistili. Prav tako ni naključje, zakaj ima tako ime gozdna cesta Smetišče. Žal že leta in tudi danes služi kot smetišče marsikateremu krajanu Kočevske Reke, morda tudi širše. Lokacije divjih odlagališč vzdolž omenjene gozdne ceste so bile že večkrat čiščene. Kljub temu danes tam poleg gradbenega materiala, obreza sadnega drevja ležijo tudi kosovni odpadki odsluženega pohištva dnevne sobe in spalni-

ce, vreče uporabljenih plenice in kupi drugih odpadkov. Odpadki ležijo na zemljišču v lasti Republike Slovenije, kar pomeni, da so vsi povzročitelji odpadke odvrgli na tuji, ne na svoji zemlji. Tu so jih odložili, čeprav je to prepovedano. Kljub temu da gre za njihov kraj!

Nekaj deset metrov dolgo nelegalno odlagališče odpadkov vzdolž gozdne ceste pri bunkerju smo s sredstvi Občine Kočevje sanirali v novembru 2017. Najrazličnejše nerazgradljive odpadke ter salonitne plošče smo ob pomoči Komunale Kočevje pobrali in izpulili iz narave ter odpeljali na Zbirni center za odpadke v Mozlju, biorazgradljiv material – les, kosovne odpadke, vejevje pa zažgali ter na koncu poravnali ter nasuli z zemljinjo. Vzdolž ceste je bilo vzpostavljeno približno 100 m lesene ograje. Gozdna cesta bo v roku meseca dni postala ena izmed treh dohodnih poti do opazovalnic Reškega jezera oz. tamkajšnje narave. Želimo si, da bo pot do njih urejena in brez odpadkov.

Tina Kotnik

Spoštovani uporabniki!

Komunala Kočevje

Zima je dolgo kazala zobe, zdaj bo pa treba delo na vrtu precej pohiteti. Hkrati s pripravami na spomladansko odstranjevanje plevela in prvo setev boste potrebovali tudi prostor, kamor boste odlagali vrtno biološke razgradljive odpadke. Če že imate kompostnik, ga boste s temi odpadki polnili še naprej. Če ga še nimate, je zdaj pravi čas, da si ga postavite. Potrebujete okoli 2 m³ prostora na senčni, zavetrni strani vrta. V trgovinah lahko izbirate med več vrstami kompostnikov: plastičnimi, lesenimi ali betonskimi, s pokrovi ali brez. Tisti, ki imate malo ustvarjalne žilice in volje, ga lahko izdelate sami. Pomembno je, da ima kompostnik stik s tlemi, da je z vseh strani primerno prezračen in da odvečna voda lahko odteka. V ta namen osnovno plast izdelajte iz zdrobljenih vej. S pravilnim nalaganjem odpadkov na kompostnik boste zagotovili zadostno količino kisika, da preprečite gnitje odpadkov. Vlažni nestrukturni material (trava, kuhinjski odpadki) in suhi strukturni material (veje in zeleni obrez) naj se vedno med seboj mešata. Ostanke hrane je priporočljivo prekrito z listjem, zemljo, travo ali rahlo zagrebsti, da preprečite neprijetne vonjave in ne privablja neželjenih gostov (ptice, glodavci). V procesu razgradnje, ki poteka pri temperaturi med 50 in 60 °C, bakterije in glive proizvajajo humus in hranljive snovi. Za to potrebujejo zadostno količino vlage in kisika. Med daljšo poletno sušo je zato priporočljivo vlaženje kompostnega kupa.

Ko je hišni kompostnik poln oziroma približno po pol leta, njegovo vsebino preložite. S tem ga prezračite in tako pospešite razkroj odpadkov. Dozorel kompost presejete, preostanek pa uporabite za nadaljnji razkroj kot strukturni material.

Zrel kompost lahko uporabite na svojem vrtu za dognojevanje, za sajenje rož, grmovnic ... Vsebuje veliko hranilnih snovi, zato nadomešča umetna gnojila, hkrati pa zadržuje vodo in toploto.

Gospodinjstva v blokih možnosti kompostiranja večinoma nimate. Nekatera gospodinjstva ste morda preizkusila, kako deluje Organko, sicer pa ima vsak blok v sklopu zbirnega mesta poleg zabojnikov za

embalažo in mešane komunalne odpadke nameščene tudi zabojnike za biološke odpadke z rdečim pokrovom, kamor lahko gospodinjstva odlagate večinoma kuhinjske odpadke. Biološko posodo lahko uporabljajo tudi gospodinjstva v strnjenih primestnih naseljih. V letu 2017 ste v gospodinjstvih v rdeče zabojnike odložili za dobrih 755 ton biološko razgradljivih odpadkov, ki smo jih v kompost predelali na kompostarni Mozelj. Biološke odpadke v zabojnike odlagajte v biorazgradljivih vrečkah, v papirnatih vrečkah ali zavite v časopisi papir.

Da bo vaše ravnanje z biološkimi odpadki ustrezno, pa tudi vam bo tako lažje, vam svetujemo, da biološke odpadke že ob njihovem nastanku (npr. pri lupljenju sadja in zelenjave) zbirate ločeno, v zato namenjeno posodo ali vrečko in jih nato ločeno odložite v rdeč zabojnik. Le tako boste lahko zagotovili, da biološke odpadke do odlaganja v biološki zabojnik hranite ločeno od drugih odpadkov in da ne prihaja do mešanja komunalnih odpadkov, zaradi česar bi bila predelava odpadkov otežena oziroma onemogočena.

Kaj kompostiramo oziroma odlagamo v rdeče zabojnike? Kuhinjske odpadke, kot so zelenjavni in sadni odpadki vseh vrst, jajčne lupine, kavno in čajno usedlino, filter vrečke, prehranske izdelke, kuhane ostanke hrane, papirnate robčke in brisačke, moker papir ... Kompostiramo tudi zeleni vrtni odpad, kot je vejevje, travo, listje, staro zemljo ločnic, rože, plevel, ostanke vrtnih pridelkov, gnilo sadje, lesni pepel, steljo rastlinojedih živali ...

Zaključili smo prvi cikel pregledov vsebine zabojnikov za mešane komunalne odpadke pri prvih devetih blokih. Rezultate podajamo v spodnji tabeli.

Pohvaliti velja stanovalce Kajuhovega naselja 2, Podgorske 11 c in Kidričeve ulice 7, ki so dokazali, da pri njih ločevanje odpadkov ni tabu tema, da se da, če se hoče. Izkazali so se zlasti stanovalci Kajuhovega naselja 2, ki pri zadnjem pregledu v zabojniku niso imeli niti enega neustreznega odpadka. Bravo! Želimo si, da bi to navado ohranili še naprej in bili tako vzgled vsem preostalim občanom.

	Delež ustrezno ločenih odpadkov [%]					povprečje
	1. pregled	2. pregled	3. pregled	4. pregled	5. pregled	
Kajuhovo naselje 2	37,4	89,7	85,6	85,1	100,0	79,6
Podgorska 11 c	61,7	51,1	63,6	76,0	80,4	66,6
Kidričeva 7	42,3	53,5	62,0	87,8	81,5	65,4
Podgorska 4	40,2	58,7	42,4	55,4	65,1	52,4
Kidričeva 2	34,8	44,0	46,4	67,1	-	48,1
Kajuhovo naselje 36	58,5	52,5	39,0	38,3	51,3	47,9
Rezidenca	35,3	14,8	38,7	61,5	61,5	42,4
Kajuhovo naselje 30	42,2	24,1	35,0	50,2	40,8	38,5
Podgorska 8 a	24,8	70,5	8,0	25,7	30,0	31,8